

Prof. dr hab. inż. arch. Danuta Kłosek-Kozłowska
Zakład Dziedzictwa Architektonicznego i Sztuki
Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej

RECENZJA OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH
dr inż. arch. Małgorzaty Hanzl
UBIEGAJĄCEJ SIĘ O STOPIEŃ DOKTORA HABILITOWANEGO
W DZIEDZINIE NAUK TECHNICZNYCH
DYSCYPLINIE ARCHITEKTURA I URBANISTYKA

Podstawa opracowania

1.1. zlecenie Prodziekana ds. Nauki Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej dr hab. inż. arch. Krystyny Solarek prof. PW z 6 listopada 2018 r. na opracowanie recenzji dotyczącej oceny osiągnięć naukowo-badawczych oraz aktywności naukowej, w tym dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej Pani dr inż. arch. Małgorzaty Hanzl w ślad za pismem Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 07.09.2018 (nr.BCK-VI-L-6827/18) powołującej prof. dr hab. inż. arch. Danutę Kłosek-Kozłowską w skład Komisji Habilitacyjnej w charakterze recenzenta

1.2. dokumentacja osiągnięć naukowych Pani dr inż. arch. Małgorzaty Hanzl ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk technicznych, dyscyplinie architektura i urbanistyka przygotowana przez Habilitantkę, na którą składają się cztery załączniki:

- zł.1: Kopia dokumentu potwierdzającego uzyskanie stopnia doktora nauk technicznych
- zał. 2.A: Autoreferat przedstawiający dorobek i osiągnięcia naukowe w języku polskim i w języku angielskim (2.B)
- zał 3: Wykaz dorobku habilitacyjnego (według wzoru dla nauk technicznych)
- zał 4.A: Publikacje wchodzące w skład osiągnięcia naukowego : monografia w języku angielskim pt: ***Morphological analysis of Urban structures – the cultural approach. Case studies of Jewish communities In Lodz and Mazovian voivodeships (Analiza morfologiczna struktur miejskich w ujęciu kulturowym. Studium przypadku społeczności żydowskich w***

województwach łódzkim i mazowieckim”, Wyd. w serii Monografie Politechniki Łódzkiej, 2017.)

-zał. 4.B: seria artykułów w językach polskim, angielskim,

1.3 Ustawa z dnia 14 marca 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2016 r. poz8820 art.16,18a,21.

1.4 Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. Nr 196, poz.1165)

1.5 Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. z 2018 r, poz.261) oraz Komunikaty Nr: 5/2011, 6/2011, 2/2012, 3/2012 Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów Naukowych (strona internetowa CK)

1.6 Wniosek dr inż. Arch. Małorzaty Hanzl z dnia 7.04.2018 r. o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk technicznych, dyscyplinie architektura i urbanistyka

Wszystkie materiały przygotowane dla Komisji habilitacyjnej powołanej przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr Małorzaty Hanzl zostały przygotowane starannie wg wzoru: *Wykaz dorobku habilitacyjnego - nauki techniczne. Obszar Nauk Technicznych. Rozporządzenie MNISW 2011.*

1. SYLWETKA KANDYDATKI

Pani dr inż. arch. Malgorzata Hanzl uzyskała dyplom magisterski w 1995 r. w Instytucie Architektury i Urbanistyki Politechniki Łódzkiej. Praca pt. „*Le Project de Monastere sur le lieu Historique de l’Ile-Barbe a Lyon*” powstała w ramach stypendium otrzymanego od władz Lyonu i obroniona została w Ecole National Superieure pod opieką profesora Pier’a Bost’a i Weroniki Wiśniewskiej.

W toku studiów w Instytucie Architektury i Urbanistyki Politechniki Łódzkiej równolegle zdobywała doświadczenia projektowe w pracowniach łódzkich jako asystent projektanta, a

po dyplomie, do roku 2002 w łódzkiej pracowni Gorgul-Wisniewski, Urbanistyka i Architektura Sp. z o.o. W tym czasie współpracowała z innymi pracowniami Łodzi. W roku 2006 r. uzyskała etat głównego specjalisty w Pracowni Urbanistycznej Wydz. Urbanistyki i Architektury Urzędu Miasta Łodzi, a następnie Miejskiej Pracowni urbanistycznej Łodzi. W latach 2007-2012 - współpracowała jako projektant z BROL Systemy Przestrzenne, ul. Śnieguliczki 21, Warszawa, oraz z Taxus SI, ul. Płomyka 56A, Warszawa. Ma także unikatowe jak na architekta doświadczenia jako biegły sądowy w Sądzie Rejonowym w Łodzi (2007-2008)-Pl. Dąbrowskiego 5, Łódź.

Pracę w Instytucie Architektury i Urbanistyki Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Łódzkiej rozpoczęła w 1996 r, uzupełniając do niej przygotowanie na Podyplomowym Studium Pedagogicznym przy Politechnice Łódzkiej (1998) i w roku następnym studiami podyplomowymi Urbanistyki i Gospodarki Przestrzennej na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej (1998-1999). Początkowo zatrudniona była na stanowisku asystenta w Zespole Technik Komputerowych (1999-2005), a od roku 2007, po obronie pracy doktorskiej - na stanowisku adiunkta w Zakładzie Projektowania Urbanistycznego.

Przez rok - (1996-1997) – prowadziła zajęcia projektowe w Zakładzie Projektowania Architektury Mieszkaniowej w Instytucie Architektury i Urbanistyki Politechniki Łódzkiej

Przez osiem lat - (2000-2008) - wykłady i laboratorium *Projektowanie Urbanistyczne z wykorzystaniem GIS* w Instytucie Gospodarki Przestrzennej na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego

Przez dwa lata kolejne - (2008-2010) – wykłady nt *Partycypacja społeczna w planowaniu urbanistycznym* jako fragment kursu *Gospodarka Przestrzenna* na Wydziale Geografii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Łódzkiego.

Od roku 2010 prowadzi wykłady i seminaria nt. *GIS – Parametric Description of Urban Space* dla kursu magisterskiego oraz wykłady i zajęcia projektowe *Information Processes in Urban Planning* dla kursu anglojęzycznego *Architecture for Society of Knowledge (ASK)* na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej.

Ukończyła Podyplomowe Studium Pedagogiczne przy Politechnice Łódzkiej-1998. Studia Podyplomowe Urbanistyki i Gospodarki Przestrzennej na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej 1998-1999

1995 odbyła staż we Francji: Atelier d'Architect DPGL, Bernard Nolo w Lyonie

2012 uzyskała świadectwo ukończenia kursu nauczania metodą: *Problem Based Learning*

2014 w ramach *Fulbright Senior Research Award* jako visiting professor odbyła krótki staż w Cambridge MA, USA., gdzie pracowała nad tematem *Assumptions for the Ontology of Urban Structures In the Cultural Approach*, który w istotny sposób wzbogacił spojrzenie Kandydatki na współczesne zagadnienia ontologii miasta. Odbyła też semestralny kurs w Harvard Extension School na temat społecznych zachowań w przestrzeni publicznej podsumowany publikacją pokonferencyjną dotyczącą tematyki prezentowaną na konferencji ISOCARP w Portland, Oregon USA.

2017 –uzyskała Certyfikat *Cambridge English Level 3* (ESOL, International Proficiency)

Stopień doktora nauk technicznych w dyscyplinie architektura i urbanistyka nadany 30 listopada 2006 r. uchwałą Rady Wydziału Budownictwa Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Łódzkiej otrzymała za pracę *Nowe możliwości udziału mieszkańców miasta w planowaniu przestrzennym jako wynik wykorzystania współczesnych technik komputerowych*. Promotorem pracy był prof. dr hab. Inż. arch. Stefan Wrona; recenzentami: prof. dr hab. inż. arch. Wojciech Pęski, Politechnika Szczecińska oraz prof. dr hab. Andrzej Majer Uniwersytet Łódzki

Temat dysertacji doktorskiej nie pokrywa się z tematyką rozprawy habilitacyjnej. Doświadczenia doktoratu mocno ugruntowały podstawy pracy naukowej Kandydatki, która w swoim dorobku ma również duże doświadczenie zawodowe pracy architekta-urbanisty w pracowniach urbanistycznych Łodzi i Warszawy. Uzupełniana wiedza na studiach podyplomowych świadczy o potrzebie stałego doskonalenia zarówno zawodowego, jak i naukowego Kandydatki.

2. RECENZJA PUBLIKACJI WCHODZĄCEJ W SKŁAD OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO

monografii anglojęzycznej

pt: Morphological analysis of Urban structures – the cultural approach. Case studies of Jewish communities in Lodz and Mazovian voivodeships (*Analiza morfologiczna struktur miejskich w ujęciu kulturowym. Studium przypadku społeczności żydowskich w województwach łódzkim i mazowieckim*) na tle osiągnięć badawczych w serii artykułów w językach polskim, angielskim.

Na wstępie należy zaznaczyć, że podstawowa część pracy dr inż. arch. Małgorzaty Hanzl, dotycząca rozważań teoretycznych i analizy metodologii współczesnych badań miasta, której wyniki zamieszczone zostały w recenzowanej publikacji powstała w Cambridge MA, USA w ramach Fulbright Senior Research Award i prezentowana była w SENS'able City Laboratory, Massachusetts Institute of Technology. Studia empiryczne natomiast na temat społeczności żydowskich w wybranych miastach województwa łódzkiego i mazowieckiego, powstały w ramach prac badawczych Kandydatki prowadzonych w Instytucie Architektury i Urbanistyki Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Łódzkiej, dla których rozważania teoretyczne podjęte podczas stażu, zwłaszcza szerokie studia epistemologiczne w relacji z antropologią kulturową, kognitywistyką (*cognitive sciences*), nowymi obszarami poznania i wiedzy - stanowią istotne tło.

Publikacja liczy 399 stron. Tekst jest bogato ilustrowany diagramami, rysunkami analitycznymi, mapami, zestawieniami tabelarycznymi, użytymi stosownie do kontekstu. Składa się z 7 logicznie ustrukturyzowanych rozdziałów, których tytuły przytaczam w tłumaczeniu własnym: Rozdział I – Wstęp: Kultura - istotnym elementem analizy struktur miejskich (strony 9-15) Rozdział II – Metodologia pracy (strony 17-63);, Rozdział III – Analiza porównawcza dzielnic zamieszkałych przez społeczność żydowską w przedwojennej Polsce centralnej (strony 65-95); Rozdział IV – Rozwój osadnictwa żydowskiego na przestrzeni wieków (strony 97-187); Rozdział V – Dzielnice żydowskie w powojennej Polsce centralnej (strony 189-19); Rozdział VI – Studium przypadku (strony 221-339); Rozdział VII –Wnioski (strony 341- 369).

Praca wprowadza do rozważań zagadnienie szeroko pojętej kultury i różnych jej wzorców kulturowych widziane jako specyficzny aspekt analiz przestrzennych. Jest to główny, mocno wyeksponowany wątek publikacji przewijający się w różnych ujęciach strukturalnych i metodologicznych dopasowanych do problematyki rozdziałów, którego celem było dostarczenie nowych założeń odniesionych do zaplecza kulturowego miast dla rozwoju ontologii przestrzeni miejskiej. Wpływ ludzi i wytworzonej przez nich kultury, także wpływ kondycji kultury na budowlę, architekturę i praktyki przestrzenne rejestrowany w różnym czasie życia miast, budził od starożytności zainteresowanie wielu filozofów. Dowodzi, jak słusznie zauważa autorka, „*potrzeby rozumienia form zabudowy na tle kontekstu norm społecznych i historii*”(p.6). Jeśli wiązać tę warstwę badań autorki z szerszym polem zainteresowań problematyką, zwłaszcza ze współczesną praktyką urbanistyczną, do czego

między innymi tego typu badania służą, to widać wyraźnie, jak bardzo jest to problem ważny i jak bardzo dziś jeszcze odległy od oczekiwanej praktyki projektowej w mieście, daleko pozostający w tyle w stosunku do jej warstwy metodologicznej. Autorka znakomicie definiuje ów dystans metodologiczny posługując się dobrze dobraną, najnowszą literaturą dostępną w obiegu światowym.

Zagadnienia związane z charakterystyką i rozpoznawaniem struktury przestrzennej miasta, badaniem morfologii miasta, mające istotny wpływ na rozwiązania przestrzenne wymagają bowiem szerokiego spojrzenia. W spojrzeniu tym niezbędne jest uwzględnienie dorobku kilku dyscyplin naukowych: antropologii kulturowej, antropologii przestrzeni miasta (zwłaszcza analizy relacji pomiędzy życiem społecznym, kulturą użytkowania a formą wytwarzanych struktur miejskich); geografii historycznej miasta (badania tła kulturowego w relacji ze środowiskiem i warstwą znaczeń); psychologii środowiskowej; morfologii i historii miasta (rozumienie form zabudowy w kontekście tła kulturowego norm społecznych i czasu) oraz teorii projektowania urbanistycznego z uwzględnieniem dorobku różnych „szkół”, różnych regionów świata.

Temat ma długą historię. Potrzebę integrowania wielu dyscyplin w spojrzeniu na miasto Autorka definiuje właściwie, prezentując różnorodną problematykę naukową oraz jej dynamikę w najnowszy, rozwijany dziś w świecie sposób. Podkreśla zwłaszcza znaczenie pojawiania się nowych wątków badań pokrewnych, niewątpliwie przyszłych dyscyplin naukowych wyrastających już dzisiaj na obrzeżach dyscyplin od dawna obecnych w badaniach miast (jak życie codzienne, symbolika i znaczenie, tradycje, używanie przestrzeni). Te nowe nurty badań, które wypracowały już własną, oryginalną metodologię badawczą rzucają inne światło na współczesne analizy morfologii miejskiej w tym bezpośrednio na praktyki projektowe w skali urbanistycznej, sytuując w ich centrum potrzeby i oczekiwania człowieka. Możliwości dla tak szerokiej integracji i kompleksowego ujęcia w badaniach miast pojawiły się wraz z rozwojem nauki o złożoności (*Complexity Science*), dziedziny od początku XXI w. wypracowującej swoje atrakcyjne dziś miejsce w nauce o zasięgu globalnym. Ujednolicone i oryginalne podejście metodologiczne dla różnych obrzeży izolowanych dotąd nauk w ramach *Complexity Science* pozwala na twórcze poszukiwanie nowatorskich rozwiązań w projektowaniu i przekształcaniu współczesnej przestrzeni miast, z jednej strony przydatne dla działań profesjonalnych wypracowania jakości proponowanych rozwiązań, z drugiej - na

aktywne współuczestnictwo mieszkańców realizujących zbiorowy cel – samoorganizację w działaniu na rzecz własnej przestrzeni.

Niewątpliwie jesteśmy zatem świadkami dynamicznych zmian w zakresie metod badawczych miasta, które coraz bardziej podążają w stronę pluralizmu ujęć, dotyczących nie tylko obrzeży czy pogranicza obecnych dyscyplin naukowych. Stąd już dziś należy rozważyć, czy utrzymywany „metodologiczny puryzm” tradycyjnie zamykany w ścisłych granicach naukowych dyscyplin nie będzie ograniczał ich rozwoju.¹ *Complexity science* – nauka o złożoności jest szerokim otwarciem, zaproszeniem do kompleksowego rozwiązywania zadań, stąd stanowi znakomicie zdefiniowane ramy dla opisu wybranych przez Autorkę przypadków miast z województwa łódzkiego i mazowieckiego, gdzie kultura społeczności żydowskiej stanowi istotny wyróżnik w badaniach strukturalnych, semantycznych oraz przekształceń form środowiska miejskiego.

Szerokie rozważania teoretyczne posłużyły Autorce jako narzędzie do analizy wybranych i zazwyczaj wcześniej badanych miast w ich XIX wiecznej fazie rozwoju. Są to miasta, o dużej populacji Żydów zamieszkujących je często od XI wieku po wybuch II wojny światowej, zatem nawet niewielkie kiedyś osady czy dzielnice znajdują się dziś w centach tych miast, a świadomość ich wartości jest niezbędna we współczesnych działaniach projektowych. Badania szczegółowe Autorki dotyczyły dzielnic żydowskich Łodzi oraz miast i miasteczek wokół; sięgają także miast województwa mazowieckiego: Warszawy, Płocka, Radomia, innych. Autorka postawiła sobie za cel zbadanie, jak codzienne praktyki społeczności żydowskiej kształtowały zamieszkiwane przez nią budynki i obszary miejskie wnosząc wkład w ich rozwój i przekształcenia jako rezultat jej samoorganizacji i aktywności, nazwanej słusznie „aktywnością oddolną”, bowiem prawdziwie niezależną od „oficjalnego”, urzędowego planowania. Jednak owa aktywność nierejestrowana w dokumentach planistycznych stanowiła istotny, źródłowy brak w podejmowanych przez Autorkę analizach historycznych przekształceń struktur przestrzennych czy dzielnic wybranej grupy miast, który w pracy został wypełniony planami porządkowymi tych miast licznie sporządzanymi u schyłku wieku XIX w i początkach wieku XX. Dla poruszanej problematyki plany te wraz z innymi analizami dotyczącymi morfologii przestrzeni dzielnic zamieszkiwanych przez społeczność żydowską stanowią wiarygodną podstawę analiz i wnioskowania.

¹ B. Nadolna, *Metodologiczne aspekty prac naukowych z zakresu nauk ekonomicznych*, Folia Pomer. Univ. Technol. Stetin 2009, *Economia* 273 (56), s. 137-138.

Za szczególnie trafną i dobrze udokumentowaną w publikacji uznać należy tezę pracy, iż społeczności żydowskie w przedwojennej Polsce stanowiły przykład samoorganizującego się społeczeństwa, którego funkcjonowanie można uznać za prototyp post modernistycznej, socjo-przestrzennej złożoności współczesnych miast. Analizowane w czasie kwestie aktywności ludzi w sferze społecznej życia miasta, prezentowane wartości indywidualne oraz oczekiwania, które mają wpływ na zagadnienia przestrzenne, pozostają bowiem kluczowe dla nauki o złożoności (*complexity science*) i są przedmiotem współcześnie precyzowanej teorii samoorganizacji. **Jest to spojrzenie niezwykle trafne, które nadaje pracy walor wyjątkowego osiągnięcia naukowego wpisującego się w najnowszą metodologię badań przestrzeni miejskiej i historycznego krajobrazu, która analizuje wielość kulturowych wartości i znaczeń środowiska miejskiego postrzeganego jako „teatr ludzkich aktywności”, bazujący na indywidualnych wyborach jednostek. Wskazuje kierunek badań dyscypliny związany z badaniami miasta i praktyką dotyczącą jego rozwoju.**

Można wyrazić wątpliwość, czy wprowadzone przez Autorkę założenia opisujące formy struktur przestrzeni publicznych i panoram analizowanych miast wyrażone liczbowo są w istotny sposób znaczące dla identyfikacji wartości kulturowych badanych miejsc i charakterystyki kontekstu sytuacyjnego, choć niewątpliwie w przypadku niejednego miasta mogą stanowić jeden z istotnych parametrów. Każde miasto wymaga zindywidualizowanego podejścia, w tym wyboru metod analizy adekwatnych do zachowanych wartości kulturowych struktur przestrzennych i krajobrazu oraz charakterystyki wnętrz miejskich, postrzeganych jako swoisty fenomen kulturowy wymagający badań.

Próba zautomatyzowania obliczeń z wykorzystaniem modeli 3D i właściwych skryptów w dostępnym oprogramowaniu wzbogacona o metody badań znane architektom i urbanistom od połowy XX wieku, a chodzi tu o przywołane w monografii teorii percepcji krajobrazu Kevina Lynch'a (1960) i bazującą na niej - Kazimierza Wejcherta (1974), jest właściwym podejściem badawczym. Znajduje ono współcześnie szerokie zastosowanie i znacząco poprawia opis charakterystyki miejsc np. w stosowanym w Polsce systemie GIS (Geographic Information System). Jednak zapoznając czytelnika monografii z teoriami Lynch'a i Wejcherta odnoszącymi się do użytecznej strony percepcji krajobrazu dla kształtowania przestrzeni wnętrz miejskich nie można pomijać dorobku krakowskiej szkoły badań historycznego krajobrazu profesora Janusza Bogdanowskiego (1929-2003) znakomicie dziś rozwijanej przez jego uczniów, o niekwestionowanej już pozycji w świecie nauki o krajobrazie.

W kontekście opisu środowiska miejskiego nacechowanego kulturowo, specyfiki działalności grup użytkowników a wytarzaną formą zamieszkiwanych przestrzeni interesujący jest podjęty w publikacji wątek rytmów i powidoków, wyprowadzony z Władysława Strzemińskiego (1974) teorii widzenia i świadomości wizualnej w sztuce, przeniesiony następnie przez Autorkę na przestrzeń miasta². Nie przypadkiem zresztą teoria percepcji Strzemińskiego, przetransponowana przez wrażliwość artysty pojawia się równolegle z teorią Lyncha, Wejcheta i Bogdanowskiego. Była istotnym w tym czasie elementem międzynarodowej, intelektualnej dyskusji przenikającym „żelazną kurtynę”. Autorka przyjęła słuszne założenie, że idee artysty tak silnie związanego z Łodzią i jej kulturową spuścizną, który zauważył, że świadome widzenie podlega stałym przemianom właśnie pod wpływem czynników kulturowych i cywilizacyjnych, i że czynniki te mogą najlepiej posłużyć do opisu charakterystyki miast i dzielnic zamieszkiwanych przez społeczności żydowskie, będą odpowiadały najpełniej analizom wybranych miast opisanych w publikacji.

Publikacja zawiera wiele interesujących wątków podsumowanych graficznymi zestawieniami, tabelami i mapami. W historycznej narracji dziejów społeczności żydowskiej w Polsce od XI wieku po Holokaust II wojny światowej przedstawione zostały mapy ilustrujące: procesy rozmieszczenia społeczności żydowskich w centralnej Polsce, typy ośrodków osadnictwa żydowskiego, charakterystyczne budowle, specyfika aktywności, inne, w dwóch zwłaszcza okresach historycznych: w czasach średniowiecznej urbanizacji ziem polskich i nowych lokacji, w centralnej Polsce nieco spóźnionych oraz w okresie dynamicznej industrializacji począwszy od ambitnych inicjatyw rządowych Królestwa Polskiego z początków XIX wieku. Miasta omawiane bądź wzmiankowane w publikacji pokazane zostały na mapie zbiorczej (fig.29,s.152). Wiele z nich jak np: wielokulturowa i wielowyznaniowa Przysucha z trzema rynkami; „miasto żydowskie” Rawa Mazowiecka, Nowy Dwór Mazowiecki, Siedlce, Maków Mazowiecki, czy Warszawa, Płock, Radom (mapa miast w sąsiedztwie Warszawy s.133) ma opracowania znakomitych polskich uczonych, historyków, geografów, socjologów, architektów, których prace przywołane są bezpośrednio w tekście. Autorka podkreśla śladowo często zachowane struktury dawnych siedlisk ludności żydowskiej, które mogą jeszcze stanowić obiekty badań i ochrony. Podkreślić należy interesujące rozdziały IV i V ważne poznawczo, które nakreślają rozwój osadnictwa żydowskiego w ujęciu historycznym.

² W. Strzemiński pisał „*W procesie widzenia nie to jest ważne, co mechanicznie chwytą oko, lecz to, co człowiek uświadamia sobie ze swego widzenia*”

Zawierają szereg analiz porównawczych związanych z kulturą i strukturą osiedli żydowskich w okresie międzywojennym.

Szczególnym przykładem badawczym jest dobrze znana Autorce Łódź z jej licznymi dzielnicami i osiedlami żydowskimi oraz miasta dawnego zagłębia włókienniczego. Ich stan zachowania pokazują kolejne plany z wyszczególnieniem istniejących obiektów. Interesujące jest włączenie do analiz przestrzennych Łodzi studiów socjotopograficznych mające i w Polsce znakomite osiągnięcia, nie tylko naukowych ośrodków zagranicą. Zestawienia inwentaryzacyjne w tym zagęszczenie zachowanej zabudowy pokazane w ujęciu mapowym i tabelarycznym dowodzi ich przydatności dla formułowania zasad ochrony dziedzictwa kultury żydowskiej we współczesnym planowaniu miejscowym.

Recenzowana praca stanowi dzieło oryginalne, wnoszące nowe wartości do nauki. Szkoda, że dostajemy ją jedynie w wersji angielskiej.

3. OCENA AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ, tj DOROBKU DYDAKTYCZNEGO, POPULARYZATORSKIEGO ORAZ WSPÓŁPRACY ZAGRANICZNEJ

Wśród wykazu publikacji stanowiących dorobek osiągnięć naukowych Kandydatki oprócz wyżej ocenionej publikacji książkowej – monografii habilitacyjnej wydanej w jęz. ang. w serii Monografie Politechniki Łódzkiej - znajduje się **10 pozycji wybranych przez Kandydatkę**, które stanowią opublikowane rozdziały bądź to w recenzowanych zbiorowych publikacjach naukowych wydanych w prestiżowych instytucjach naukowych w Polsce i zagranicą, bądź też stanowią recenzowane, obszernie artykuły. Trzy spośród tych pozycji ukazało się w roku 2017: jedna w jęz. polskim wydana przez Instytut Historii PAN, dwie w języku angielskim – w publikacji *Architectural Research Addressing Societal Challenges*. Boca Raton, FL: CRC Press, Taylor & Francis Group; dwie pozycje w roku 2016: obie w jęz. angielskim jedna w wydawnictwie ASK Warsaw University of Technology, druga w wydawnictwie pokonferencyjnym University of Oulu (indeksowana w Web of Science); jedna pozycja opublikowana została w roku 2015: w jęz. ang w wydawnictwie pokonferencyjnym Vienna University of Technology (indeksowana w Web of Science); dwie w roku 2014: w jęz. ang, wydane jedna przez Politecnico di Milano, druga przez FEUP -Porto; trzy natomiast w roku 2013: jedna w jęz. polskim wydana przez Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej w serii

Architektura i dwie w jez. ang. wydane w materiałach pokonferencyjnych: jedna po konferencji w Delft University of Technology (indeksowana w Web of Science), a druga w *Green Design, Materials and Manufacturing Processes*, London. Zatem wszystkie wymienione prace stanowią osiągnięcie *stricte* naukowe o zasięgu międzynarodowym i zostały opublikowane po doktoracie.

Kandydatka **wybrała je spośród 41 innych swoich opublikowanych prac**, uznając je za istotne osiągnięcie naukowe własne, oparte na badaniach własnych prowadzonych w Polsce i zagranicą. Prace te zostały dołączone w formie pełnych xero-kopii do dokumentacji Wniosku. Należy podkreślić, że są to publikacje spójne tematycznie i prowadzą logicznie do merytorycznego podsumowania w pracy habilitacyjnej. Tematycznie ogniskują się wokół problematyki: 1) znaczenia, typologii oraz rozumienia struktur miejskich i ładu przestrzennego w dzielnicach zamieszkałych przez ludność żydowską w Polsce centralnej w wieku XIX; 2) studiów epistemologicznych dotyczących najnowszych metod badań morfologii miasta, przestrzeni publicznych; 3) komputerowych metod opisu i zapisu zjawisk kulturowych w przestrzeni miast; a zwłaszcza 4) kultury i zjawisk kulturowych jako elementu kształtującego formę miasta ze szczególnym uwzględnieniem kultury żydowskiej w dzielnicach i miastach Polski centralnej, tematu, który będzie bazą dla rozważań podejmowanych w monografii habilitacyjnej wydanej w roku 2017 pt: *Morphological analysis of urban structures - the cultural approach. Case studies of Jewish communities in Lodz and Mazovian voivodeships*, Monographs of Lodz University of Technology, Lodz University of Technology Press, Łódź, ISBN 978-83-7283-842-1. Język publikacji: angielski.

Każdy z artykułów stanowi istotne osiągnięcie naukowe i żałować należy, że ich treść nie weszła w obieg literatury polskojęzycznej. Warto podkreślić, że już początkowe zainteresowania Kandydatki współuczestnictwem mieszkańców w procesie planistycznym i technikami komputerowymi rejestrującymi zjawiska kulturowe w mieście analizowane w pracy doktorskiej, były podstawą wielu późniejszych artykułów wydanych w jęz angielskim, z których jeden z roku 2007 pt, *Information technology as a tool for public participation in urban planning: a review of experiments and potentials*. *Design Studies*, 28(3), s.289–307 otrzymał **55** cytowań w Web of Science, oraz **165** cytowań w Google Scholars.

Impast factor: wg listy Journal Citation Reports (JCR) : **1.017**

Liczba cytowań wg Web of Science: 55, Wg, bazy Google: 209

Indez Hirscha wg WoS: 1 wg bazy Google Scholar: 4

Dorobek naukowy dr inż. arch. Małgorzaty Hanzl jest obfity i w najwyższym stopniu wartościowy wyraźnie powiększony po uzyskaniu stopnia doktora nauk technicznych.

Pani dr Małgorzata Hanzl oprócz znakomitego zestawu publikacji stale poszerzających jej pole badań ma również w swoim dorobku publikacje ukazujące się po międzynarodowych warsztatach, współredakcję naukową jednej ze znanych i znaczących publikacji (profesora z North Carolina State University *Projektowanie demokratyczne. Studia przypadków planowania partycypacyjnego środowisk małych miast : Sanoff Henry, 2013.*) Bierze udział w wielu komitetach redakcyjnych i redakcjach naukowych czasopism i serii wydawniczych. Jest też recenzentką projektów międzynarodowych i krajowych – 4, oraz publikacji w czasopismach krajowych – 2, zagranicznych – 24 (2 z listy A indeksowanych JCR)

W latach 2001-2017 wygłosiła 40 referatów na konferencjach krajowych (18) i zagranicznych (22) oraz aktywnie uczestniczyła w **sesjach plenarnych**: 2017, *Research-Planning-Urban Project* - Udział w sesji plenarnej (wraz z Prof. Vittor Oliveira i Giuseppe Strappa) Conference: *City and Territory in the Globalisation Age*, Universitat Politecnica de Valencia, Hiszpania; brała udział w **wystąpieniach** w środowiskach naukowych (Oddział PAN Kraków, UAM Poznań, Instytut Architektury Krajobrazu PK), **prezentacjach posterowych**, licznych **spotkaniach otwartych**: Targi Budma. Zasiadała w **31 komitetach naukowych** konferencji krajowych i zagranicznych., zespołach eksperckich i sądach konkursowych SARP O. Łódź

Uczestniczyła w **dwóch projektach badawczych**: 1. *Analizy morfologiczne struktur miejskich w ujęciu kulturowym. Studium przypadku społeczności żydowskich w wybranych miejscowościach województw łódzkiego i mazowieckiego*, 2012- 2017, kierownik projektu NCN, konkurs Sonata Umowa Nr UMO-2011/03/D/HS3/01630,

-
2. *Nowe możliwości udziału mieszkańców miasta w planowaniu przestrzennym jako wynik wykorzystania współczesnych technik komputerowych*, 2005-2006, wykonawca projektu Projekt badawczy promotorski Komitetu Badań Naukowych. Projekt Nr 4 T07F 019 27, Umowa Nr 1546/ T07/2004/27b , kierownik prof. dr hab. Stefan Wrona.

Wśród osiągnięć zawodowych dr inż. arch. Małgorzata Hanzl wymienia 1) prace nad kilkunastoma miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego o różnym stopniu autorskiego zaangażowania, 2) projekty w skali architektonicznej, obiektów, zespołów, osiedli, a także projekty modernizacji zabudowy dawnej (w sumie 11 projektów). Uczestniczyła w konkursie SARP na projekt kościoła przy ul. Goplańskiej w Łodzi, (zespół arch. Jan Gorgul, Anna Woźnicka, Małgorzata Hanzl) nagrodzony nagrodą główną SARP.

za działalność naukową otrzymała: Nagrody Rektora Politechniki Łódzkiej w latach 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2015, 2016, 2017 oraz **za działalność organizacyjną:** Nagrody Rektora Politechniki Łódzkiej w latach 2001, 2002, 2004

Dr inż. arch. Małgorzata Hanzl jest **autorką wielu programów nauczania oraz materiałów dydaktycznych dla przedmiotów w zakresie problematyki urbanistycznej** prowadzonych obecnie na Politechnice Łódzkiej w Instytucie Architektury i w Kolegium Gospodarki Przestrzennej oraz na Wydziale Architektury PW. Ich tematyka to:

- 1- Wprowadzenie do kompozycji urbanistycznej (studia inżynierskie (wykłady i projekt)
- 2- Projektowanie urbanistyczne 3 sem. studia inżynierskie (wykład i projekt)
- 3- Miasto zrównoważone studia inżynierskie (wykład), IAiU/
- 4- Partycypacja Społeczna w Planowaniu Przestrzennym, Gospodarka Przestrzenna, sem. 3 studia inżynierskie (wykład),
- 5- Wprowadzenie do INSPIRE, sem. 2 studia inżynierskie (wykład),
- 6- GIS - *Parametric Description of Urban Space*, ASK, sem. 1 studio magisterskie (wykład i seminarium) WAPW
- 7- - *Information Processes in Urban Planning*, ASK WAPW sem. 2 studio magisterskie (wykład i projekt)
- 8- Teoria planowania komunikacyjnego - wpływ na prowadzenie praktyki projektowej w zakresie urbanistyki.- wykład monograficzny, Studia doktoranckie, sem.5 IAiU PŁ

Sprawuje także opiekę nad pracami dyplomowymi kierunków: Architektura i Urbanistyka, Architektura i Gospodarka Przestrzenna, na poziomie inżynierskim i magisterskim. Dyplom Elżbiety Chroboczek z roku 2013: *Śladami Łódzkiego Getta. Projekt rewitalizacji obszaru w rejonie ulic: Zgierskiej, Podrzecznej, Franciszkańskiej i Zawiszy Czarnego* zdobył wyróżnienie

w konkursie Towarzystwa Urbanistów Polskich oraz nad pracami doktorskimi w charakterze opiekuna pomocniczego: **1 praca**

Jest członkiem międzynarodowych i krajowych organizacji:

1. ISOCARP - *The International Society of City and Regional Planners*, od 2009, członek Komitetu Naukowego w latach 2013-2017, Vice President Publications od roku 2017
2. ISUF - International Society of Urban Form, od 2012
3. eCAADe - *Education and Research in Computer Aided Architectural Design in Europe*, przynależność od 2002 z przerwami
4. Polskie Towarzystwo Informacji Przestrzennej - członek od 2003
5. Towarzystwo Urbanistów Polskich - członek od 2006
6. Polskie Stowarzyszenie Stypendystów Fulbrighta - członek od 2014
7. Sieć Wymiany dobrych praktyk w zakresie partycypacji społecznej w planowaniu urbanistycznym CommunityPlanning.net - od 2009.

Na podkreślenie wymaga niezwykle aktywna działalność dr Małgorzaty Hanzl w zakresie **popularyzacji nauki**. W swoim dorobku wymienia 19 pozycji spotkań i wykładów. Wszystkie dotyczą problematyki, którą aktywnie zajmuje się od obrony rozprawy doktorskiej do dziś.

Ocena rozprawy habilitacyjnej dr inż. arch. Małgorzaty Hanzl, analizowane osiągnięcia naukowo-badawcze oraz aktywność naukowa Kandydatki, w tym dorobek dydaktyczny, popularyzatorski oraz dotyczący współpracy międzynarodowej w każdym z wymienionych zakresów aktywności Kandydatki jest bardzo obfity i niezwykle wartościowy. Prace dr inż. arch. Małgorzaty Hanzl wnoszą znaczące, nowe wartości do nauki. W sposób oczywisty dla recenzenta wykazane osiągnięcia w pełni wypełniają warunki ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego zapisane w ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2016 r. poz 8820 art. 16, 18a, 21).

Wnioskuje o dopuszczenie Kandydatki do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

Prof. dr hab. inż. arch. Danuta Kłosek-Kozłowska

11 stycznia 2019 r.

